بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2023/HC-A/76
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ސްޓޭޓް އިލެކްޓްރިކް ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑް
- އިސްތިއުނާފުގެ ޖަވާބުދާރީ ފަރާތްތައް: އަޙްމަދު އަމީން ޙަލީމް / ގ. [illegible]
- މައްސަލަ ބެލި ފަރާތް: އިންފޯމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ އޮފީސް
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: އިންފޯމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ ނިންމުން

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް
ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު
ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ޝަރީފާ

ނިމުން ތާރީޚު: 15 ޛުލްޤަޢިދާ 1446
13 މޭ 2025

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް: 02 ޝައްވާލް 1444 / 23 އޭޕްރިލް 2022

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ:

- **ނަންބަރު:** ICOM-A/2021/16
- **ނިންމި ތަން:** އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ އޮފީސް
- **ޤަރާރު:** އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ ނިންމުން
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް:** 19 އޮކްޓޫބަރު 2020
- **ނިމުނު ތާރީޚް:** 21 ސެޕްޓެމްބަރު 2021

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

ސްޓޭޓް އިލެކްޓްރިކް ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑް

ތަމްސީލުކުރި ފަރާތް: އަލްއުސްތާޛު މުޙައްމަދު ޒާހިރު، ވިސްލޯ ޕާޓްނަރސް އެލްއެލްޕީ، އަލްއުސްތާޛު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު، ވިސްލޯ ޕާޓްނަރސް އެލްއެލްޕީ

އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތް

އަބްދުﷲ އަޙްމަދު ވަޙީދު / ވ.ކެޔޮދޫ

ތަމްސީލުކުރި ފަރާތް: އަލްއުސްތާޛު އަލީ ޙަސަން، ލީގަލް ކޮންސަލްޓަންސީ އެލްއެލްޕީ، އަލްއުސްތާޛު ޙުސައިން ޝަރީފް، ލީގަލް ކޮންސަލްޓަންސީ އެލްއެލްޕީ

ބައިވެރިވި ފަރާތް:

އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ އޮފީސް

ތަމްސީލުކުރި ފަރާތް: އަލްއުސްތާޛު ޙުސައިން ސަޢީދު، އަދި ތަޙުޤީޤު އެލްއެލްޕީ

މައްސަލަ - އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ ނިންމުން - ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) - ޤާނޫނު ނަންބަރު:1/2014 (މަޢުލޫމާތު ހޯދުމުގެ ޙައްޤާ ބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ 37 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަދި 72 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) - ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/96 (ކުންފުނިތަކާބެހޭ ޤާނޫނު) 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) - ޤާނޫނު ނަންބަރު:3/2013 (ދައުލަތުގެ ވިޔަފާރި ކުންފުނިތަކާއި ދައުލަތުން ހިއްސާ ހިފާ ކުންފުނިތަކުގެ ޤާނޫނު) - "ކޮމިޝަން ނުވަތަ ކޯޕަރޭޝަން ނުވަތަ ސަރުކާރު ޙިއްސާ އޮންނަ ކުންފުނިތައް" - "ދައުލަތުގެ އިދާރާ" މާނަކުރުން - ދައުލަތުގެ އިދާރާގެ މަޢުލޫމާތު ހޯދުމުގެ ދާއިރާ ހިމެނޭ ގޮތުގައި ސަރުކާރުގެ ހިއްސާ ހުރި ކުންފުނިތައް ހިމެނޭ ނުނޭ - މަޢުލޫމާތު ހާމަކުރުން ޚާއްޞަކޮށްދިނުމާއި ބެހޭ އަމުރު ނެރުމުގެ ބާރު ކޮމިޝަނަރަށް ލިބިގެންވޭތޯ ބެލުން

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒުގެ ރައުޔު (މިރައުޔަށް ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން މަޒީދު އާއި ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ޝުޖޫން ތާއީދުކުރެއެވެ.)

މައްސަލައިގެ ތަފާސީލު

1. މިއީ، އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ އޮފީހުގެ ނަންބަރު: ICOM-A/2021/16 އިން ނިންމި ނިންމުން، ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތް ނުވާކަމަށްބުނެ އެ ނިންމުން އިލްތިމާސްކުރުމަށް އަދި ސްޓޭޓް އިލެކްޓްރިކް ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑް[1] ("އިސްތިއުނާފުކުރާ" ނުވަތަ "ސްޓެލްކޯ") ގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުން ބެލުމަށް ހަމަޖެހުނު މިކޯޓުގެ ނަންބަރު:2022/HC-A/142 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ހިންގުމަށް ސްޓެލްކޯއިން ހާޒިރު ނުވުމުގެ ސަބަބުން، އެކްސްޕާޓީ ތާރީޚު ކުރުމުން[2]، އެމައްސަލަ ސްޓެލްކޯއިން ދެކޮޅަށް އިންފޮމޭޝަން ކުރުމުން ބަލާފައިވާ ފާސްކުރައްވައިފައެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގެ އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރު ޒިންމާ އަދާކުރައްވާ / އަޙްމަދު އަމީން ރަޝީދު[3] ("އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރު" ނުވަތަ "އަމީން") އެވެ.

2. އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ މިނިންމުން، ސްޓެލްކޯއިން އިސްތިއުނާފުކުރުމުން، އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރަށް މިމައްސަލައިގެ ތަފްޞީލު ތަޙްޤީޤުކޮށްދިނުމަށް ފޮނުއްވާ ލިޔުންތަކާ މިކޯޓުން އެންގުނެވެ.[4] އަދި އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ އޮފީހުން ("އައިސީއޯ") މިމައްސަލައަށް ޖަވާބުދެއްވައިފައެވެ.

---

[1] ރަޖިސްޓްރޭޝަން ނަންބަރު: C-0486/20212

[2] 2023 ޖަނަވަރީ 19 ވަނަ ދުވަހުގެ 11:00 ގައި ސްޓެލްކޯއަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ޝަރީޢަތް ހިންގުމަށް ހަމަޖެހުނު ނަންބަރު 95-B2/CHT/2023/120 "ހައިކޯޓު ޝަރީޢަތްތަކުގެ އަމުރު" ރައްދުކޮށް، އެއަށްފަހު ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގެ އުސޫލުތަކުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ގަވާއިދުގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، އެފަރާތުގެ ވަކީލު ހާޒިރުނުވިކަމަށް ބަލައިފައިވެއެވެ.

[3] އައި.ޑީ.ކާޑު ނަންބަރު: A166124

[4] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 95-B2/460/2023/2 ސިޓީ (20 މާރިޗު 2023)

މައްސަލައިގެ އިދާރީ [illegible] [illegible]:

3. އިދާރީ [illegible] ބެލުމުގެ ތެރެއިން، [illegible] ހުށަހެޅި މިމައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފު ކޯޓުގެ [illegible] އާއި [illegible] [illegible] [illegible] 02 މާރިޗު 2023 [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކޯޓުގައި، [illegible] [illegible] [illegible]، 08 އޮގަސްޓް 2023 ގައި [illegible] ރިޕޯޓަށް އަރިހަށް އެންގިއެވެ. [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] 08 އޮގަސްޓް 2023 ގައި [illegible] [illegible].[5] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

4. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، 25 ސެޕްޓެމްބަރު 2024 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[6] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible][7] 287 ވަނަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[8]

---

[5] [illegible]

[6] 25 ސެޕްޓެމްބަރު 2024 ގައި [illegible]

[7] ޤާނޫނު ނަންބަރު: 2021/32

[8] 25 ސެޕްޓެމްބަރު 2024 [illegible]

5. [illegible] އައިމަންގެ ފަރާތުން، އިޖުރާއީ އިޢުތިރާޟްގެ ގޮތުގައި ފާޅުކޮށްފައިވާ ނުކުތާއަކީ މިމައްސަލަ މިކޯޓަށް ފުރަތަމަ ހުށަހެޅުމުން، ހިނގުން، ނަންބަރު 2022/HC-A/142 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުކުތާއެކެވެ.[9] ނަމަވެސް، މިމައްސަލައަށް [illegible] ތަޤައްދުމުވެފައިވާތީ، 19 ޖަނަވަރީ 2023 ގައި އައިމަންގެ ފަރާތުން މިނުކުތާ އަނބުރާ ގެނެސްފައިވެއެވެ.[10]

6. މިހާރު މިހިނގާ މައްސަލައަކީ، [illegible] [illegible] [illegible] ހުށަހެޅި [illegible]، [illegible] މިމައްސަލައަށް ތަޤައްދުމުވެފައިވާތީ، އައިމަން ކުރިން ހުށަހެޅި އިޖުރާއީ އިޢުތިރާޟް އަނބުރާ ގެނެސްފައިވުމަކީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މިހާރު މިހިނގާ މައްސަލައިގައިވެސް އައިމަން އިޖުރާއީ [illegible] [illegible] ހުށަހެޅި [illegible] [illegible] ނިންމާފައިވެއެވެ.[11]

މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible]

7. ކޮވިޑް-19 ގެ [illegible] ސަބަބުން [illegible]

---

[9] 31 ޖުލައި 2022 ގައި [illegible] އައިމަން ވަކީލުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި އިޖުރާއީ އިޢުތިރާޟު

[10] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު FZ/H&S/2023/17 ސިޓީ (19 ޖަނަވަރީ 2023)

[11] 26 ނޮވެމްބަރު 2024 ދުވަހު ބޭއްވުނު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

އައިމަން ހޯދުމަށް އެދިފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ ތިންވަނަ ފަރާތެއްގެ ޒާތީ މަޢުލޫމާތު ކަމަށްބުނެ، އެމަޢުލޫމާތު ދެވެން ނެތްކަމަށް ސްޓެލްކޯއިން އައިމަންއަށް ޖަވާބުދީފައިވެއެވެ.

8. ސްޓެލްކޯގެ މިނިންމުން، މުރާޖަޢާ ކޮށްދިނުމަށް އެދި އައިމަން ސްޓެލްކޯއަށް ހުށަހެޅިއެވެ. ހަމަވެސް މަޢުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނު[12]ގައި ބަޔާންކުރާ މުރާޖަޢާ ކުރުމުގެ މުއްދަތު ހަމަވީއިރުވެސް ސްޓެލްކޯއިން ޖަވާބެއް ދީފައެއްނުވެއެވެ. އެހެންވެ، އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރަށް މިމައްސަލަ އައިމަން އިލްތިމާސްކުރިއެވެ. ސްޓެލްކޯއިން ދިފާޢުގައި އިސްތިޢުމާލުކޮށްފައި މިވަނީ އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރަށް އައިމަން އިލްތިމާސްކުރި މައްސަލަ ބަލައި އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރު ނިންމިގޮތެވެ.

އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ ނިންމުން:

9. އައިކޮމްގެ ނަންބަރު ICOM-A/2021/16 ނިންމުމުން ނިންމާފައިވަނީ؛

> "1. ޤާނޫނު ނަންބަރު:1/2014 (މަޢުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނު) ގެ 72 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަޢުރީފުގެ [illegible] ޤާނޫނު އަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު: 1/2014 (މަޢުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނު) ގެ 72 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި [illegible]

---

[12] ޤާނޫނު ނަންބަރު:1/2014

2. އަންގަދު އަލިވަން ދަޢުވާ އުފުލައިފައި މަޢުލޫމާތަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު:1/2014 (މަޢުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނު) ގެ 37 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ދައުލަތުގެ ކޮންމެ އިދާރާއަކަށްވެސް ޢައްޔަންކުރަން ޖެހޭނެކަމާއި މަޢުލޫމާތުދިނުމުގެ މަސައްކަތްތައް، މި މަޢުލޫމާތަކީ އިސްތިސްނާ ދެއްކުމުން ޤާނޫނުގެ ބަޔަކަށް ބާވަތަށް އިސްތިސްނާ ބާވަތަކަށް ފުރި މަޢުލޫމާތުތަކެއް ނޫންކަމަށް ޤަރާރުކޮށް މަޢުލޫމާތު ނުވަތަ ލިޔުން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް 7 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ދޫކުރުމަށް ކަނޑައަޅައި މި މައްސަލަ ނިންމައިލީމެވެ.

3. މީގެ އިތުރުން ސްޓޭޓް އިލެކްޓްރިކް ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑަށް މަޢުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން މިދެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުންތަކަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތްތަކުން ޤާނޫނުގެ ދަށުން ފުރުޞަތު އަންގައި، ނަފްސީ ދިނުމާއި މަޢުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން މިދެ ފަރާތް ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުންތަކަށް ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޖަވާބުދާރީވުމަށް، ނަޞޭޙަތްދިނުމާއި މަޢުލޫމާތު ދޫކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގައި އިސްތިސްނާތައް ހިމެނޭ އިޢުލާނެއް އަދި އެ ކަންކަމުގެ ތަފްސީލު ލިޔުމުން 07 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މި އޮފީހަށް އަންގަން އަންގަމެވެ."

މި ފަދައިންނެވެ.

އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ހުށަހެޅި ނުކުތާތައް

10. އަޕީލްގެ ނަންބަރު ICOM-A/2021/16 ނިންމުން ނިންމާފައިވަނީ ސަބަބުތައް އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތަށް ނޫންކަމަށް ބުނެ އެ ނިންމުން ސްޓޭކޮށްދިނުމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ:

10.1. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ތަފާތުކޮށްފައިވާކަމުގެ ހަރަކާތް ނުކުތާ،

10.2. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހިމާޔަތްކުރެވިގެންވާ ޙައްޤުތަކުގައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2014 (މަޢުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނު) ގެ 72 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ދަށުން ހިމާޔަތްކުރެވިގެންވާ، އެފަރާތްތަކާގެ ނަފްސާނީ ޙައްޤުތަކުގައި ނިޔާވެރިކަމާއި، ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާއި ޚިލާފަށް ދަށުން ހިމާޔަތްކުރެވިގެންވާ ޙައްޤުތަކަށް ބުރޫއަރާ ނުކުތާ،

10.3. ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/96 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުންފުންޏާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ މަފްހޫމާއި ޤާނޫނީ އުސޫލާއި، ޤާނޫނީ ބާރު [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2014 (މައުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނު)ގެ 72 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) މާނަކުރުންކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ،

10.4. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީއިން ކަށަވަރުކޮށްދޭ އަސާސީ ޙައްޤުތައް [illegible] [illegible] މައުލޫމާތު [illegible] ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

އިސްތިއުނާފުވި ފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަތައް

11. [illegible] އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. [illegible] ގުޅޭ ގޮތުން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

11.1. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 23 ވަނަ މާއްދާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 23 ވަނަ މާއްދާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

11.2. އިސްތިއުނާފު ދެވަނަ ނުކުތާ ތަފްސީލުކުރަމުން ބުނެފައިވަނީ މަޢުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނުގެ 72 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ނަންބަރު 09 ފަރާތްތަކުގެ މައްސަލަ އެގޮތުން ހިނގާފައިވާކަމާއި، ދައުލަތުގެ އިދާރާގެ ގޮތުގައި އެފަރާތްތަކުން ބެލެހެއްޓުމުގައި ބާރުވެރިކަމާއި ވާދަވެރިކަމާއި، ނަމަވެސް އެމްއާރުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/96 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުށުގެ ޤާނޫނު) ގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ގާއިމުވެފައިވާ ކުށްތަކާއި ބެހޭގޮތުން ނެތްކަމަށެވެ. މިގޮތުން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާ މާނަކުރުމުގައި، އަމިއްލަ ގޮތަކަށް ޤާނޫނީ އަސާސްތަކާ އެއްގޮތަށް ބަލަހައްޓަމުން ކަމަށް ހުށަހަޅައެވެ. މިކަން ދިޔަ ސަބަބަކީ ޝަރީޢަތުގެ އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅުމުގައި ވަކިން ބަލާނުލެވޭކަމެވެ.

11.3. އިސްތިއުނާފު ލިޔުމުގެ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ބުނެފައިވަނީ، ކުށުގެ ޤާނޫނު[13] ގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ކުށުގެ ޝަރީޢަތް ދެނެގަތުމުގެ ޙަޤީޤަތަކީ ކުށެއްގެ ތަޙުޤީޤު ވަކިން އޮޅުވާލުމަށް ޤާނޫނީ ދޮރެއް ހުޅުވާލެވިފައިވާ ކަމެވެ. ތަޙުޤީޤު ވަކިން ކުށެއްގެ އަމިއްލަ ނަފްސުގައި ދިމާވާ ބަދަލުތަކާ ގުޅިގެން ފުރުޞަތު ބަލައިގަތުމުގެ ޙައްޤު ދިނުން ލާޒިމުވާ ޤާނޫނީ ގޮތްތަކެއް ވަކިން ބަލާފައިވާކަމެވެ. އަދި މި އުސޫލު ސިފަކޮށްދީފައިވާ އަދި ނުސިފަކޮށްދީފައިވާ ޙާލަތު އަށްވެސް މާއްދާއަކުން ބަޔާންކޮށް ބަލަހައްޓަން ކަމުގައިވާ ޙައްޤު ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނުގެ 72 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމުގެ އަސާސްތަކުގެ އިސްލާހުކޮށް މާއްދާއެއްގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ. މިގޮތުން، ކުށުގެ ޤާނޫނުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަކީ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފު މާއްދާއެއްކަމުގައި ބަޔާންކޮށް ޢާއްމުކޮށް މާއްދާއެއްކަމުގައި ދަލީލެއް ލިބިގެން ޤާނޫނީ އަސާސް ހަމަޖެހިފައެވެ، ދައުލަތުގެ

---

[13] މިވަނީ ބާޠިލުވެފައިވާ ކުށުގެ ޤާނޫނަކީ ކުރިން އަމަލުކުރެވެމުން ދިޔަ ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/96 އެވެ.

ޖިނާއީ ތަހުމަތެއްގެ އުފުލިފައިވާ ދައުވާއާ ވަކިން އުފުލިފައިވާ ވަކި ޤާނޫނީ ސަބަބެއްގެ ދަށުގައި ކަމަށެވެ. މީގެ އިތުރުން، މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުގެ ކުރިން ފުރަތަމަ ޤާނޫނުގައި އުފެދޭ ދައުވާ ފޯރުކުރުމުގެ ބާރު ބަލައިގަނެވިދާނެ ކަމަށާއި، ޤާނޫނު ހަދާފައިވާ ދައުލަތުގެ އިދާރާތައް ޖަވާބުދާރީ ކުރުވުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށާއި، މި ޤާނޫނު ފާސްކުރުމުގެ މަޤްޞަދު ކަމަށްވާ ޖިނާއީ ތަހުމަތުގެ މައްސަލަތައް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް ތަޙްޤީޤުކޮށް ބެލުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމަށް ކަމަށެވެ. އަދި މިކަންކަން ތަޙްޤީޤު ކުރުމުގައި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި ޤާނޫނާ ޚިލާފު ނުވާނެކަމެވެ.

11.4. އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ޝަރުޢީ ޙުކުމްތަކާ ދޭތެރޭ ފާހަގަކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 24 ވަނަ މާއްދާއާއި 33 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޙައްޤު ލިބިދޭ ޙައްޤުތަކާ ދޭތެރޭ ޝަރީޢަތުގެ ތެރެއިން ބަލާ ކަންކަމުގައި، އަދި އެހެނިހެން ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ދައުލަތުގެ މަސައްކަތް ރާވައިގެން ކުރިއަށް ގެންދިޔަ ކަމަށެވެ. މީގެ އިތުރުން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 2/2008 (ޖިނާއީ ޤާނޫނު ޤާނޫނު) ގެ 52 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މުޤައްރަރުކުރާ ތަޙްޤީޤު އަދާކުރާ ފަރާތުގެ ޙައްޤުތައް ކަނޑައަޅާ ގޮތަށް ޖިނާއީ ދައުވާއެއް އުފުލުމުގެ ބާރު، ޖިނާއީ ދައުވާ އުފުލުމުގެ އިޚްތިޔާރު ލިބިގެންވާ ފަރާތް ކަމުގައި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ވަކި ދައުވާ އުފުލުމުގެ ތަޙްޤީޤު ކޮށް ބެލުމަށް ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަމަށެވެ. މިކަންކަމުގެ ތަފްސީލު ބަޔާންކޮށްފައި ވަނީ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ކަނޑައަޅާ ގަވާއިދާ ގުޅޭގޮތުން އަދި އޭގެ ދަށުން ޤާނޫނީ ގޮތުން ކަނޑައަޅާފައި ވަނީ އެވެ. އަދި ހަމައެކަނި ޤާނޫނީ ގޮތުން ކަނޑައަޅާކަށެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނާ ގޮތް

12. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ:

12.1. އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރު އަދި އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ އޮފީހަކީ ކޯޓެއްކަމުގައިނުވާ ސަބަބަށްޓަކައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީ މާނަކުރުމުގެ އެއްވެސް އިޚްތިޞާޞެއް ނުވަތަ ޤާނޫނީ ބާރެއް އެފަރާތަށް އަދި އެފަރާތުގެ އޮފީހަށް ލިބިގެންނުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައިދެއްވުމަށާއި؛

12.2. އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރު އަދި އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ އޮފީހަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާ މާނަކުރުމުގެ ބާރު [illegible]، އެމާއްދާ މާނަކޮށްފައިވަނީ އެމާއްދާގެ ނަޞްޞުގައި [illegible] [illegible] މައްޗަށް ބިނާކޮށް، އެމާއްދާގެ [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅުއްވައިދެއްވުމަށާއި؛

12.3. ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކަކީ ކޮބައިކަމާއި، އެފަދަ އިދާރާއެއްގެ [illegible] އަދި [illegible] ކަނޑައަޅުއްވުމުގެ ބާރު އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރު އަދި އެފަރާތުގެ އޮފީހަށް ލިބިގެންނުވާކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވައިދެއްވުމަށާއި،

12.4. ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/96 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުންފުނިތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ [illegible]، ޤާނޫނީ [illegible]، ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2014 (މައުލޫމާތު ހޯދުމުގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނު) ގެ 72 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) [illegible] އެއްވެސް [illegible] ނެތްކަމާއި، އެފަދައިން ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2014 (މައުލޫމާތު ހޯދުމުގެ ޙައްޤުގެ

ޤާނޫނު) ގެ 72 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) މާނަކުރުމުގެ ޤާނޫނީ ބާރު އިސްތިޢުމާލުކޮށްގެން ކޯޓަށް އަދި
އެހެންމީހުން އުފެދޭ ދިރިއުޅުމުގެ ކަށަވަރުކުރެވިފައިވާ ކަނޑައަޅައިދެމެވެ،

12.5 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 24 ވަނަ މާއްދާ އަދި އެޤާނޫނުގެ 33 ވަނަ މާއްދާ، އަދި "ޔުނިވަރސަލް ޑިކްލަރޭޝަން އޮފް ހިއުމަން ރައިޓްސް" (Universal Declaration of Human Right) ގެ 12 ވަނަ މާއްދާ، އަދި "އިންޓަރނޭޝަނަލް ކޮވެނަންޓް އޮން ސިވިލް އެންޑް ޕޮލިޓިކަލް ރައިޓްސް" (International Covenant on Civil and Political Rights) ގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތުގެ މުވައްޒަފުން ހިމެނޭގޮތަށް، ކޮންމެ ދިވެހި ރައްޔިތަކަށް އަދި ފަރުދަކަށް ކަށަވަރުކުރެވިގެންވާ ޒާތީ ދިރިއުޅުމުގެ ޙައްޤު އަދި އަބުރު ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ޙައްޤު ނަގާލާގޮތަށް، "އިންޓެލިޖެންޓް ޕަރސަނަލް އެސިސްޓަންޓް" އެއް ނުވަތަ ވަކި ފަރުދެއް ދެނެގަނެވޭގޮތަށް އެހެންމީހުންގެ އެޖެންޓް ހެދިފައިވާ އެއްޗެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ކަށަވަރުކުރެވިފައިވާ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި ޚިލާފު އަދި ބާޠިލު އެއްގޮތެއްކަމުގައި ކަނޑައަޅައިދެމެވެ،

12.6 މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތަށް މަޢުލޫމާތު ހޯދައި ދިރިއުޅުމުގެ ރައްޔިތުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ލިބޭ ފަރުން، ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމަކާއި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ލިބޭ އަދަބު ތަޙްޤީޤު ދިނުމާއި، ލިބޭ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ލިބޭ ފަރުން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމަކާއި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއައްސަސާގެ ބެލުމުގައި އިޖްރާއަތު ދިނުމެވެ، ރައްޔިތުންނާ މުއާމަލާތު ކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އެއްފަހަރު އިސްތިޢުމާލު ކުރުމުގެ އެއްބަސްވުންކުރުމެވެ، އަދި މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތުގެ މުދަލާއި ކުރިޔަށް އަނބުރާގެނެސް އަސާސީ ޙައްޤުތައް ކަނޑައަޅައިދެމެވެ. އެއްގޮތެއްކަމުގައި ކަނޑައަޅައިދެމެވެ.

އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަތައް

13. އައިމަންގެ ފަރާތުން ޖަވާބުގައި ބުނެފައިވަނީ އައިމަންގެ މައްޗަށް މިމައްސަލަ މިހެން ހުށަހެޅިދާނެކަމަށް ނުދެކޭކަމަށެވެ. ސަބަބަކީ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކާއި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދޭ ފަރުވާއަށް [illegible] މިކަންކަމަށް އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ޖަވާބުދާރީ ނުވެވޭނެ ކަމަށެވެ.

14. މީގެ އިތުރުން، މިއީ މައުލޫމާތު ހޯދައި [illegible] ޤާނޫނުގެ ދަށުން މައުލޫމާތުން އޭނާ ފަރާތުގެ ހައިސިއްޔަތުން އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ޖަވާބުދާރީ ވެވޭނެ [illegible] ނުދެކޭކަމަށެވެ. އަދި މިޤާނޫނުގެ 64 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުން އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ އިލްތިމާސް މަރުހަލާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް

15. އައިމަންގެ ފަރާތުން އެދުނީ، މިމައްސަލައަކީ އޭނާ ހިމަނައިގެން ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ މައްސަލައެއް ނޫންކަމަށް ކަނޑައަޅައިދެއްވުމަށެވެ.

[illegible] ފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަތައް

16. [illegible] [illegible] އިން އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ ޖަވާބު ތަފްސީލުކޮށް ލިޔުމުން ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. [illegible]، ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައިވެސް [illegible] [illegible] ތަފްސީލުކޮށް ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ. [illegible] [illegible]، ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގެ [illegible] ހިމެނުން [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުރާނެކަމަށެވެ.

16.1. ސްޓެލްކޯއިން ހުށަހެޅި ފުރަތަމަ ނުކުތާއާއި ގުޅިގެން އަދިކޮޅުގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ ނިންމުމުގެ 1 ވަނަ ނަންބަރުގައި ޤާނޫނުއަސާސީ [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] ނުދޭނެ ކަމަށެވެ. މިގޮތުން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަކީ މަޢުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނުގެ 72 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަސާސީ [illegible] [illegible]، ސްޓެލްކޯއަކީ އަސާސީ ޚިދުމަތް [illegible] ދައުލަތުގެ ކުންފުންޏެއްކަމުގައި [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

16.2. އިސްތިއުނާފުކުރާ [illegible] [illegible] ނުކުތާގެ [illegible] [illegible] [illegible] ތަފްސީލުކުރުމުން [illegible] 100% [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] މަޢުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/46 ޤަޟިއްޔާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] މަޢުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނުގެ 72 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސްޓެލްކޯއިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުރެއެވެ.

16.3. އިސްތިއުނާފުގެ ހަތަރުވަނަ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ބުނެފައިވަނީ އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ ޒާތީ މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށް އަމިއްލަގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައި ނުވާކަމަށެވެ. އޭނާ ހޯދުމަށް އެދިފައިވަނީ ސްކޫލްގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ އަދަދާއި، ކޮންފިރެންސް އެޓެންޑްކުރި ތަފާސީލު ނުވަތަ އިންސާނީގެ ތަފްސީލުކޮށްފައެވެ. މީގެ އިތުރުން، ޤާނޫނު ޤާނޫނުތަކުގެ އާންމު އުސޫލަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މަޢުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނުގެ 37 ވަނަ މާއްދާގެ މަޤްޞަދަކީ އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަކީ ތަޢުލީމީގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގައި އެކުލެވޭ ކަންކަންކަމާއި، އެކަންކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ހާމަކުރުމަކީ ޢާއްމު މަސްލަހަތާ ގުޅޭ ކަމަށް ކަށަވަރުކޮށްފައެވެ. އެކަންކަމުން މިއުސޫލުން ބުނެފުން މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުތަކަށް ދަތި ޢާއްމު އިންސާނުންނަށް މަސްއޫލިއްޔަތު ހިފާޒަތްކުރުމަށް ކުރާ ދަޢުވާގެ އިދާރާތަކަށް ހާމަކުރެވިދާނެކަމަށެވެ.

ތަރުތީބުކުރުމާއި ފަރާތުން އިތުރުވުން

17.އަޕީލްކުރުމަށް އެދިފައިވާ، އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ ނިންމުމަކީ މަޢުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައިދެއްވައި، އެނިންމުން ދަމަހައްޓައި ދެއްވައި މިމައްސަލައިން ފައިސާވަތުކުރުން ބާތިލްކޮށް ނިންމައިދެއްވުމެވެ.

ސަބްޕީނާއަށް ފޮނުވާފައިވާ ކަންކަން:

18.މިމައްސަލައާ ގުޅޭގޮތުން، އަޕީލްގެ ނަންބަރު ICOM-A/2021/16 ނިންމުމާއި، އެނިންމުން އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ސްކޫލް އިން ހުށަހެޅި ނުކުތާތަކާއި، އެނުކުތާތަކާއި ގުޅޭގޮތުން އިސްތިއުނާފު ދައުރުގެ އަމިއްލަ އާއި

[illegible] [illegible] ފަރާތުން ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކަވާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި، [illegible] ގުޅުންހުރި އެންމެހައި ލިޔެކިޔުންތަކަށް ބަލާއިރު، [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރު ހާމަކުރަން އެންގި މަޢުލޫމާތު:

19. އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރު ހާމަކުރަން އެންގި މަޢުލޫމާތަކީ، "ކޯވިޑް-19 ގެ ހާލަތުގެ ކުރިން ސްކޫލްތަކުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ދެމުން އައި މުސާރައާއި އިނާޔަތްތަކުގެ ތަފްސީލު ([illegible]) ސްޓާފުން، އަދި ސްކޫލްތަކުގައި މަސައްކަތްކުރަމުންދާ ހުރިހާ މުވައްޒަފުންގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތައް ވަކިވަކިން" އަދި "ސްކޫލްތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ މަޤާމުތަކުގެ ލިސްޓު ކޮންމެ މަޤާމެއްގައި ތިބި މުވައްޒަފުންގެ އަދަދު" މި މަޢުލޫމާތުތަކެވެ.

20. އެމަޢުލޫމާތުތައް ދޭން އެންގި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ފުރަތަމަ [illegible] [illegible] ބަލާއިރު، މަޢުލޫމާތު ހޯދުމުގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނު[14]ގެ 72 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކުން ހާމަކޮށްފައިވާ [illegible] [illegible] ދައުލަތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއް އަދާކުރާ ކޮންމެ ތަނެއް ހިމެނޭނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ، ޝަރީޢަތަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދައުލަތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދައުލަތުގެ [illegible] ދައުލަތުގެ [illegible] [illegible] ސްކޫލް [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު[15]ގެ 37 ވަނަ މާއްދާގެ (ވ) ގައި ދައުލަތުގެ ކޮންމެ އިދާރާއަކަށްވެސް [illegible] [illegible] [illegible] ވާޖިބުވެއެވެ.

---

[14] ޤާނޫނު ނަންބަރު:1/2014

[15] އިބިދ

އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅާ ނުކުތާ:

21. އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅާ ނުކުތާއާއި ގުޅިގެން ބަލާއިރު، އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރު ނިންމި ނިންމުމުގެ 8 ވަނަ ނުކުތާގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީ؛

> " [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހިފުން [illegible] ފާހަގަކުރަމެވެ."

މިފަދައިންނެވެ. އަދި އެ ނިންމުމުގައި؛

> "..... [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގުޅިގެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]..."

މިފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައި އޮތުމުން. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާ [illegible] [illegible] [illegible].

22. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާއިން [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީ؛

> އިޤްތިޞާދީ އަދި އިޖުތިމާޢީ ޙައްޤުތައް
>
> 23. އަންނަނިވި ޙައްޤުތަކަކީ ކޮންމެ ރައްޔިތަކަށްވެސް ލިބިގެންވާ ޙައްޤުތަކެއް ކަމުން، މި ޤާނޫނުއަސާސީން ކަނޑައަޅާ ހިސާބުން ދައުލަތުގެ ތަނަވަސްކަމާއި، ކުޅަދާނަކަން ހުރި މިންވަރަކުން އެ ޙައްޤުތައް ރައްޔިތުންނަށް ފޯރުކޮށް ދޭން ތަދުރީޖުކޮށް ދައުލަތުން މަސައްކަތްކުރަންވާނެއެވެ.
>
> (ނ) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

މިފަދައިންނެވެ.

23. ސްޓޭޓްގެ [illegible] ބަލާއިރު، [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ތަރުޖަމާކޮށްފައި [illegible] [illegible] ނެތެވެ. އެއާޚިލާފަށް [illegible] އޮތީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގޮތަށް [illegible] އެއްޗެކެވެ. އެހެނީ، ސްޓޭޓަކީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަސާސީ [illegible] [illegible] ހިމެނޭ ސަރުކާރުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[16] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސްޓޭޓްއިން [illegible] ކަމެކެވެ. ސްޓޭޓްއިން އެކަން [illegible] [illegible].

އިސްތިއުނާފުވި [illegible] [illegible] ނުކުތާ:

24. އިސްތިއުނާފުވި ފަރާތުން [illegible] ސްޓޭޓްއިން [illegible] [illegible] [illegible] ސްޓޭޓް އަކީ "ދައުލަތުގެ އިދާރާ" [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ސްޓޭޓް އަކީ ދައުލަތުގެ އިދާރާއެވެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

---

[16] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު:97/37 (3 ޖުލައި 1997) "[illegible]" [illegible] [illegible] ".......[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]....."

25. މަޢުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނު[17]ގެ 72 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ "ދައުލަތުގެ އިދާރާ" ގެ މާނައިގެ ތެރެއަށް ދައުލަތުން އުފައްދާފައިވާ ކުންފުނިތައް" ހިމެނެންތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯ ބަހުސް ކުރުމަކީ ހިސާބު ކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޫނެވެ. ސަބަބަކީ، ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު:2021/SC-A/46 ޤަޟިއްޔާ[18]އިން ޖަވާބު ދީ، އެޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށް ދައުލަތުގެ އިދާރާއަކީ ކޮބާކަން ބަޔާންކޮށްފައި ވާނީއެވެ. މިދެންނެވި ޤަޟިއްޔާގައި ސުޕްރީމް ކޯޓުން [illegible] [illegible]:

> "20. ...ސަރުކާރުގެ ހިއްސާ އެކުލެވޭ ކުންފުނިތަކީ މަޢުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން [illegible] މަޢުލޫމާތު [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ ޤާނޫނުގެ 72 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] "ދައުލަތުގެ އިދާރާ" [illegible] ބެލުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
>
> (ހ) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
>
> (ށ) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
>
> (ނ) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުކުތާއަކަށް ވަކިވަކިން ބަލައިގެން ތަޙުޤީޤު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސާފުވެއެވެ.

26. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަލާއިރު، ކުރިން އަމަލު ކުރަމުންދިޔަ ކުންފުންޏާބެހޭ ޤާނޫނު[19]ގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) [illegible] [illegible] ކުންފުންޏެއް ރަޖިސްޓްރީ ވުމުގެ [illegible] ކުންފުނީގެ

---

[17] ޤާނޫނު ނަންބަރު:1/2014

[18] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [2024] SC 40

[19] ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/96

މެންބަރުންނާއި ވަކިން (ސްޓޭޓްގެ ޙަރަކާތުގައި ޙިއްޞާދާރުންނަކީ ދިވެހި ސަރުކާރާއި ވަކިން) އަމިއްލައިގާ ޤާނޫނީ ޝަޚްޞެއްކަމުން ބުނެ، ދެއްވި ވާހަކަދެއްކި ހަމަ އެޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ "ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތަކެއް" ވިސްނުމުގެ ދަށުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއައްސަސާއެއް އިދާރީގޮތުން ވަކިވެފައިވާކަމަށް ދެއްކި ވާހަކައަށް ވާހަކަ ކުރުވޭ. ޤާނޫނުގެ އެއްބައި ކުއްލިއަކަށް އަދާއެއްގައި ބަލައިފައި މަޝްވަރާކޮށް ތަފާތު ގޮތެއް ނުވެއެވެ.

27.މިގޮތުން ބަލާފައިވާ ކުންފުނިތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ނަމްބަރުގައި "...މެންބަރުންނާ ވަކިން އަމިއްލައިގާ، ޤާނޫނީ ގޮތުން އަމިއްލަ ޝަޚްޞެއްކަމަށް." މިހެން ބަލައިލުމުން، ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތަކާއި ގުޅޭ ގޮތުން ހަމަ އެޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ކުރީ މުއައްސަސާތަކުގެ ބޭނުން ސަރުކާރުން ކުންފުނީގެ ޤާނޫނީ ޝަޚްޞިއްޔަތު ބަޔާންކުރާ ކުރީ 98 ވަނަ މާއްދާގެ ނަމްބަރުގައި ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތަކަށް މެންބަރުންނާއި ވަކިން އަމިއްލައިގާ ކުންފުނިއެއްކަމުން ބަޔާންކޮށްފައެވެ. މިގޮތަށް ކުންފުނީގެ ޙާލަތު ގޮތް ގޮތުން ޤާނޫނީ ޝަޚްޞެއް ބަޔާންކުރާ ކުރީގައި އަސާސީގޮތުގައި ދެމެހެއްޓި ގޮތުގައި އޮވެނީ ބަޔާންކޮށް ގަވާއިދުގެ ގޮތުންނެވެ.

28.ކުންފުނީގެ އާންމު ޙިއްޞާދާރަކަށް އެކުންފުނިތަކެއް ޙަމަދާ ބަދަލާ ވަކިން މިނިވަން މުސްތަޤިއްލު ވަކި ޤާނޫނީ ޝަޚްޞެއްގެ ގޮތުގައި ވުޖޫދުވެފައިވާ ހުރިހާ ކުންފުނިތަކުން ކަމަށްވިޔަސް، ސަރުކާރު ކުންފުނިތަކަކީ ސަރުކާރާއި މުޅިން ވަކިވެ މިނިވަން މުސްތަޤިއްލު އިދާރާތަކެއް ކަމުގައި ޤާނޫނީ ޝަޚްޞެއް ނަޒަރުން ބަލައިލި ބެލުން ނުވޭ. މިހެންކަމުން ބަލަންޖެހޭ ޤާނޫނީ އޮނިގަނޑު ބަޔަކު އެކަމާ ކުރާނެ އިޚްތިޔާރުގައި ހަމަކޮށްކަން ފެންނަން އޮތީއެވެ.

29.ސަރުކާރުން އެފަދަ ކުންފުނިތަކަކީ ޕޮލިސީ ގަވަރނަންސްގެ ބޭނުމުން ވަކިން މިނިވަންކަމާއިއެކު ވިޔަފާރި ހިންގުން ހިނގާ ބެހެއްޓުމަކީ ޝެއަރހޯލްޑަރސް، ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތަކުގެ ބޯޑުތަކުން، އޭޖެންސީ އަދި ކުންފުނިޖެހޭ ގޮތުން އެކުލަވާލައި އަދި ކުންފުނިތަކުގެ "ޕޮލިސީ ގަވަރނަންސް ފްރޭމް ވޯކް"

އޯނަޝް އެންޓަރޕްރައިސަސް"[20] އާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު:3/2013 (ދައުލަތުގެ ވިޔަފާރި ތަންތަން ޕްރައިވެޓައިޒްކުރުމާއި ކޯޕަރޭޓައިޒްކުރުމާއި އަދި ޕަބްލިކް ލިސްޓުކުރުމުގެ ޤާނޫނު) އަށް ބަލާއިރު، ސަރުކާރު ކުންފުނިތަކަކީ ސަރުކާރާއި ވަކިން ވަކިވެފައިވާ ތަންތަންކަމަށް ބުނެވިދާނެ ކަމަކަށް ބުނެއް ނޫނެވެ.[21] އަދި އަމަލީގޮތުން އެކަން ހިނގަނީވެސް އެހެން ނޫންކަން، ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތައް ހިންގަން އެކަށައަޅާ ބޯޑަށް މީހުން ޢައްޔަން ކުރުމުގެ އިޖުރާއަތުން ސާފުވެއެވެ.

30. ހަމައެހެންމެ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 250 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު:3/2013 (ދައުލަތުގެ ވިޔަފާރި ތަންތަން ޕްރައިވެޓައިޒްކުރުމާއި ކޯޕަރޭޓައިޒްކުރުމާއި އަދި ޕަބްލިކް ލިސްޓުކުރުމުގެ ޤާނޫނު) އާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު:18/2021 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހަކަތައިގެ ޤާނޫނު) އާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު: 26/2020 (ޔުޓިލިޓީ ރެގިއުލޭޓަރީ އޮތޯރިޓީގެ ޤާނޫނު) އަށް ބަލާއިރު، މިހާރު ޤާނޫނީ މަސްއޫލިއްޔަތުން އެއްކޮށްކަމެއްކަން ޔަޤީންވުން، ސްޓޭޓްގެ ހިއްސާތައް ބޮޑުބައި ބަހައްޓަން ނުވަތަ ބޮޑުބައި ދައުލަތަކަށް ވިއްކާފައިވާ ކަރަންޓްގެ މުދަލެއް ބިޑުސިއަށް ނޫނީ ބިޑުސި ދައުލަތަށްކަން ދެ ހަމައެކަނި ސްޓޭޓްގެ އިން ދައުލަތު ވަނަ ކަރަންޓުގެ، ސަރުކާރުން ސްޓޭޓްގެ އެޖެންޓު މަޤާމު ބަލަހައްޓާ ގޮތުންނާއި ޤާނޫނުތަކުން ވަކިވެ ގެންނަވީން ފުރިހަ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 250 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ އެއްގޮތަށް[22] ކަރަންޓް ކުންފުނިތައް ހިންގާ ގޮތަށް ނަގާ، ސްޓޭޓްގެ ކުރުން ކަމާ ގުޅުންހުރި ހަރަކާތްތައް ގެންދިއުމަށް ޝަރުޢީ ހައިސިއްޔަތު ކަރަންޓް ވަރަށް ގިނަ ގޮތްތަކުން ހުރިކަން ހުށަހަޅާފައިވާ ކަމެއް ނޫނެވެ. އަދި ސްޓޭޓްގެ ހަރަކާތް ވިޔަފާރީގެ އުސޫލުން ފައިދާ ހޯދުމަށް ސަރުކާރާއި ވަކިން

---

[20] 1 މާރިޗު 2019 ގައި، ޕީ.ޖީ އިން އާންމުކޮށްފައިވާ "code of corporate governance for state owned enterprises" ގެ ޗެޕްޓަރ IV.

[21] އެޤާނޫނުގެ 65 ވަނަ މާއްދާގެ (ސ)! ""ދައުލަތުގެ ވިޔަފާރި ތަންތަން" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، ދައުލަތުން ހިއްސާވާ ކުންފުނިތަކާއި، ކޯޕަރޭޓް ކުންފުނިތަކާއި، ސަރުކާރުން ހިއްސާވާ ކުންފުނިތަކާއި، ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު ހިންގުމަށް ޤާނޫނަކުން ނުވަތަ ޤާނޫނަކަށް ތަބާވެގެން އުފައްދާފައިވާ މުއައްސަސާތަކާއި، ޤާނޫނީ ޝަޚްޞިއްޔަތު ލިބިފައިވާ އެފަދަ ތަންތަނަށް ދައުލަތުގެ ވިޔަފާރި އިންތިޒާމުތަކާއި ހިމެނޭގޮތަށް ދޭ ނަމެވެ. އަދި އިންތިޒާމުގެ ހިމެނެއެވެ."

[22] ދައުލަތުގެ މުދަލު ގެނެ ހިންގާ ގޮތުގެ ޤަވާއިދު

ސަރުކާރުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވާހަކަތަކެއް ނޫނެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުގެ ހަތަރުވަނަ ނުކުތާ:

31. ހަތަރުވަނަ ނުކުތާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީން [illegible] [illegible] ދިރިއުޅުމުގެ ޙައްޤާއި[23] [illegible] [illegible] [illegible] ޙައްޤާއި[24] މަސައްކަތްކުރުމުގެ ޙައްޤާ[25] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

32. މިނުކުތާއާ ގުޅިގެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 11، އަދި 12 ވަނަ ނުކުތާގައިވެސް [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ.

33. ސުޕްރީމްކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/SC-A/12: [illegible][26] ގައިވެސް، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޮވިޑް-19 ގެ [illegible] [illegible]

---

[23] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 24 ވަނަ މާއްދާ

[24] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 33 ވަނަ މާއްދާ

[25] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 37 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[26] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [2024] SC 41

ސްޓެމްޕްގެ މުވައްޒަފުންނަށް ދިނުމަށް މުސާރަ އާއި އިނާމުތަކުގެ ތަފްސީލު. މިގޮތުން ބޭސް ޕޭ ޕެންޝަނަށް، ސެލަރީއަކީ މުސާރަ ޖަދުވަލު ސްޓާފުން، އަދި ސްޓެމްޕްގައި މަސައްކަތް ކުރާ ހިސާބު މުވައްޒަފުންގެ މުސާރަ އާއި އިނާމުތަކުގެ ވަކިވަކިން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމުގައި، ސްޓެމްޕްގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ މަޤާމުތަކުގެ ތަފްސީލު ޝީޓުގެ މަޤާމްގައި ކޮންމެ މުވައްޒަފުންގެ މަޤާމު ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ކަމުގައެވެ. ބޭސިކްޕޭގެ މަސައްކަތުގައި، އަދި އެކަމަށް އެއްބަސްވާ، "... ބޭސިކްޕޭގެ ޑިފިނިޝަނުގެ ބާބުގެ މަސްދަރަށް ބަޔާންވެގެން ކަމުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ދޭފައިވާ މުސާރައާއި އިނާމުތަކުގެ ތަފްސީލު ވަކިވަކިން ބަޔާންކޮށްފައި، ބޭސިކް މަސައްކަތްކުރާ އަސްލުގައި މުވައްޒަފުންގެ މަޤާމުތަކުގެ ތަފްސީލު (ޝީޓުގެ މަޤާމުގައި ކޮންމެ މުވައްޒަފުންގެ މަޤާމު ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ)" ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

34. ހަވާލާދީފައިވާ ސްޓޭޓް ކޯޓުގެ ޤާނޫނުގައި ބޭސިކްޕޭގެ ވާހަކަ، ފާހަގަކުރި އެއްކަމަކީ، ބޭސިކްޕޭއަކީ މުވައްޒަފުގެ އިނާމާއި ނުލައި ދޭންޖެހޭ މުސާރަ، އަދި އެހެން ކޮށްފައިވާ އިނާމާއި އިތުރު ޢިނާޔަތްތަކާ ނުލާ ދޭ މުސާރައެވެ. ހިނގާފައިވާ ކަމުގެ ޤާނޫނު[27]ގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދޫކުރާ ހިސާބުތަކުގެ އިތުރުން ބޭނުންކުރެވޭ މުސާރައާ ގުޅޭ ކަމެވެ. ސަރުކާރު ކަމަށް ބަލާނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެހެނިހެން ޢިނާޔަތް ކަމުގައިވާނަމަ، ބޭނުންގެ މުވައްޒަފުގެ މަސައްކަތަށް ދެވޭ މަސައްކަތަކަށް ބޭނުންކުރާ ޚިދުމަތަށް ބަދަލުގައި ދެވޭ ފައިސާ، ބޭނުންގެ މުވައްޒަފުގެ ސަރުކާރު ނޫނީ "ބޭސިކް ސެލަރީ" ގެ ތަޢާރަފުގައި ހިމެނޭ މުސާރަ ކަމަށް ވެސް ކަމެވެ. މިކަމުގެ ސަރުކާރު ބޭސިކްޕޭގެ މަސަތޫރުގައި ބާރުއަޅައިން ބުނެފައި ވާއިރު ޝަރުޢީ މުއާމަލާތްތަކުގައި ސަމާލުކަން ދިނުމުގެ ތެރޭގައި ވާނީ ބޭނުންތަކެއް ކަމަށް ދެބަސްވުމެއް ނެތެވެ. ބަޔާންކުރެވުނު ގޮތުން ބޭސިކްޕޭގެ ތަޢާރަފު އިސްލާމީކޮށް ގަބޫލުކުރާ ގޮތަކަށް ބަލައިގަތުމުން ކަމަކަށް ފާހަގަކުރަމެވެ. މިގޮތުގެ މުވައްޒަފު ބަލާފައިވާ ސަބްސިޑީ ކޯޓުގެ ޤާނޫނުގެ 33 ވަނަ ބާބުގެ ބަޔާންކޮށްފައި ވެއެވެ.

---

[27] ޤާނޫނު ނަންބަރު:1/2014

35. [illegible] ދައުލަތުގެ [illegible] [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. ހަމައެއާއެކު [illegible] [illegible] [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުން [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

36. ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމި މިޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވެއެވެ. ސުޕްރީމް ކޯޓުން [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ."[28] ވީމާ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވެއެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

37. ދައުލަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވެއެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވެއެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[28] [illegible] [illegible] 35 ވަނަ ނަންބަރުގައި.

އުޖޫރަތަކުގައި މުވައްޒަފުން ލިބި އަދަދަކީވެސް އިސްތިސްނާއީ ޙާލަތްތަކުގެ ދަށުން ގެނުވީ ރައްކާތެރިކަން ސިއްރުކުރަންވީ މަޢުލޫމާތެއް ނޫނެވެ.[29]

38. މަޢުލޫމާތު ހޯދުމާއި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤަކީ ޤާނޫނުން ލިބިދޭ ޙައްޤެކެވެ.[30] މަޢުލޫމާތު ހޯދުމުގެ މިނިވަންކަމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީއިން ކޮންމެ މީހަކަށްވެސް ލިބިދީފައިވާ މިނިވަންކަމެކެވެ.[31] ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކުން ހާމަކުރުމަށް ޤާނޫނުން ލާޒިމްކުރާ މަޢުލޫމާތުތައް ހާމަ ކުރަން އޮތް އަސްލު އުޞޫލެވެ. ހޯދުމުން ނުދެވޭނީ މަޢުލޫމާތު ހޯދުމުގެ ޤާނޫނުގައިވާ އިސްތިސްނާއީ ކަންކަމެވެ. އަދިވެސް ހޯދުމަށް އެދުނު މަޢުލޫމާތަކީ މަޢުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޤާނޫނު[32]ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުން، ދައުލަތުގެ އިދާރާގެ އިސްތިސްނާތަކުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަމެކެވެ. އެޤާނޫނުގެ 37 ވަނަ މާއްދާގައި ވަނީ؛

އަމިއްލަ އިސްތިސްނާގައި ހިމެނޭ މަޢުލޫމާތު	37. އަންނަނިވި ކަންކަމާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތު [illegible] ދައުލަތުގެ [illegible] މަޢުލޫމާތު [illegible]

(ހ) ދައުލަތުގެ އިޤްތިޞާދީ ދައުރާއި، ވަސީލަތްތަކާއި، [illegible]

(ށ) ދައުލަތުގެ [illegible]

(ނ) ދައުލަތުގެ [illegible]

---

[29] މިސާލަކަށް ދައުލަތުގެ ސަލާމަތީ ރައްކާތެރިކަމާއި ގުޅޭ [illegible] މަޢުލޫމާތު.

[30] ޤާނޫނު ނަންބަރު:1/2014 ގެ 4 ވަނަ މާއްދާ.

[31] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 29 ވަނަ މާއްދާ.

[32] ޤާނޫނު ނަންބަރު:1/2014

މިފަދައިންނެވެ. ވީމާ، ދައުލަތުގެ އިދާރާގެ އޮނިގަނޑު އެކަށައަޅުއްވާފައިވާ ގޮތް [illegible] [illegible] ދައުލަތުގެ އިދާރާގެ އެންމެހައި މުވައްޒަފުންނަށް ވަކިވަކިން ދެވޭ އުޖޫރައާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނޫނެވެ. އެއީ އެއިދާރާއެއްގެ އަމިއްލަ އިސްނެގުމުގެ މަތިން [illegible] [illegible] [illegible] ޝާއިޢުކުރަން ޖެހޭ ގޮތަށް ޤާނޫނުން އުފައްދާފައި އޮތް [illegible]. ޤާނޫނުން [illegible] އިޚްތިޔާރުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

39. [illegible].

40. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ވީމާ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

41. [illegible]

މުވައްޒަފުންގެއެވެ. ދެން [illegible] [illegible] [illegible] މަސައްކަތް ކުރާ މުވައްޒަފުންގެ މަޤާމުތައް އެމަޤާމުތައްގައި މުވައްޒަފުން ތިބި އަދަދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

42.ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތައް ހިންގުމުގެ ދާއިރާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޑް އޮފް ކޯޕަރޭޓް ގަވަރނަންސްގެ ޗެޕްޓަރ VIII ގައި "disclosure and transparency" ގެ [illegible] ދަށުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

> "(3)…(h) names and brief bios of Directors, including names of Directors considered independent, those resigning or removed during the year, together with the remuneration of all Directors who served during the year and records of their attendance at Board meetings"

އަދި

> "(3)… (l) compensation of Directors and Senior Management (including the CEO/MD and Chief Accountant/Chief Financial Officer);

މިފަދައިން ބަޔާން ކޮށްފައި އޮތްއެވެ. [illegible] [illegible][33]ގެ [illegible] [illegible] ކޯޑް އޮފް ކޯޕަރޭޓް ގަވަރނަންސްގައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތައް ހިންގުމުގެ ދާއިރާގައި [illegible]

---

[33] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ޑިރެކްޓަރުންނާއި ސީނިއަރ މެނޭޖްމަންޓްގެ ވަނަވަރު [illegible] ސްޓެލްކޯގެ ވެބްސައިޓުން ފެންނާން ހުރިއިރު، އެސްއޯއީތަކަށް މުސާރަ އާއި އިނާޔަތްތައް ދޭން ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީން ކަނޑައެޅި އުސޫލު ޕީސީބީގެ ވެބްސައިޓުގައި އާންމުކޮށްފައިވެއެވެ.[34] ވީމާ، އަޕީލަން ހުށަހެޅި މަޢުލޫމާތު [illegible] ދޫކުރުމަށް ސްޓެލްކޯ އިން [illegible] މަޢުލޫމާތު [illegible]

43.ދެން އޮތް ސުވާލަކީ، ސްޓެލްކޯގެ ޑިރެކްޓަރުންނާއި ސީނިއަރ މެނޭޖްމަންޓްގެ މުސާރަ އާއި އިނާޔަތްތައް ހާމަ ކުރަންޖެހުނަސް، [illegible] [illegible]، ސްޓެލްކޯގެ [illegible]

44.ނަމަވެސް [illegible] ޤާނޫނު[35]ގެ 37 ވަނަ

---

[34] ޕްރައިވަޓައިޒޭޝަން އެންޑް ކޯޕަރޭޓައިޒޭޝަން ބޯޑުގެ ނަންބަރު:454/CIR/2020/1 (18 މާރިޗު 2020) ސަރކިއުލަރ. އަދި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސްގެ ނަންބަރު:13-M/CIR/2021/17 (01 ޖުލައި 2021) ސަރކިއުލަރ.

[35] ޤާނޫނު ނަންބަރު:1/2014

މާއްދާގެ (ޅ) ގައި ދައުލަތުގެ އިދާރާގެ އެންމެހައި މުވައްޒަފުންނަށް ވަކިވަކިން ދޭތި އުޞޫލަކާއި ހިމާޔަތް
އިދާރާތަކުގެ އަމިއްލަ އިސްނެގުމުން ހާމަ ކުރަންޖެހޭނެއެވެ.

45. ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ އެންމެހައި މުވައްޒަފުންނަށް ވަކިވަކިން ދޭތި އުޞޫލަކާއި ހިމާޔަތްތަކެއް
ހާމަ ކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި، އެމުވައްޒަފުންގެ ނަމާއި، ކާކުކަން އެނގޭނެ ނަންބަރާއި، ދިރިއުޅޭގެއާއި ފޯނު
ނަންބަރުފަދަ އަމިއްލަ ގޮތުގެ މަޢުލޫމާތު ހާމަކުރުމަކީ ކުރަންޖެހޭ ކަމެއްނޫނެވެ. މަޢުލޫމާތު ހޯދުމުގެ ޙައްޤުގެ
ޤާނޫނުގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދަޢުވާގެ އިދާރާއަކުން ދޫކުރަން ޖެހޭ
މަޢުލޫމާތަކީ، ތިންވަނަ ފަރާތުގެ ގޮތުގައި ނުވާ މަޢުލޫމާތުކަމަށް ވާތީ، އެ މަޢުލޫމާތެއް އެ ތިންވަނަ ފަރާތުގެ
ރުހުމާއެކުގައި ފިޔަވައި ދަޢުވާގެ އެ އިދާރާއަކުން ހާމަކުރުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވާ ކަމަކަށް ނުވާނެއެވެ.[36]

46. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 24 ވަނަ މާއްދާއިން ކަށަވަރުކޮށްދޭ ގޮތުގައި އެކަކަށްވެސް، ކޮންމެ މީހެއްގެ ޙައްޤު
ކަންތައްތަކާއި، އާއިލީ ދިރިއުޅުމާއި، ގެއާއި ގުޅުންތަކާއި، އަނެކުންނާ ކުރާ ގޮތުގެ މުއާސަލާތުތަކަށް. ދަޢުވާގެ
އިދާރާއަކުން އެފަރާތެއްގައި އޮތް މަޢުލޫމާތު ކަނޑައެޅިފައިވާ މުސާރަ އާއި އިނާޔަތްތަކާ ހަމަ ކުރުމަށް އެމަޢުލޫމާތުގައި
އެވަގުތަކު ހެންނަ ދޫނުވާ ގޮތް ވެގެން ހުރި ކަމެއް ނޫނެވެ. މީހަކުދެކުން އެމަޢުލޫމާތު އެކަށޭ ދޫނުވާ ގޮތެއް،
އެދިގެން މުސާރައާއި އިނާޔަތްތަކުގެ ގޮތުގައި ލިބޭ ވަޒީފާއާއި ގުޅުން އޮތުމަކީ އެކަމާ ގުޅޭ ކަމަށް ބެލުމުގެ ދިރުން
ނުވާ ކަމެއް ކަމުގައި ނުބެލެވޭނެއެވެ.

47. ސިޔާސަތުގެ ހެދުމުން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 24 ވަނަ މާއްދާ އާއި ޤާ.ނ.އ.ގ.އާގެ 12 ވަނަ މާއްދާ އާއި
އަދި.ޖ.ޚ.ޤާގެ 17 ވަނަ މާއްދާ ގުޅުމުގައި، ސިޔާސަތުގެ މަޢުލޫމާތު ދޫ މުސާރަ އާއި އިނާޔަތްތަކާ
އެމަޢުލޫމާތުގެ ގޮތުގައި މަޢުލޫމާތުކަމަށް ބަލާނެކަމަށް މަސައްކަތް ކުރިޔަށް އެމަޢުލޫމާތުގެ ގޮތުގައި

---

[36] އިއ.ޔ

މަޢުލޫމާތުތަކާއި އެކަށްތުކަށްޖެހިގައި ޢޯޑަރަށް ބުރަވެވިގެން ކަމަށް ފެނެއެވެ. ނަމަވެސް ކުރިން ބައިން ކުރިން، އިންޝޫރަންސް ކޮމިޝަނަރުގެ ނިންމުމުގެ 11 އަދި 12 ވަނަ ނުކުތާގައި އައިމަންގެ ފަރާތުން މުވައްޒަފުންގެ ޙާޖަ މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށް އެދިފައި ނުވާކަން ފާހަގަކޮށްފައިވާތީ، މިމަޢުލޫމާތު ދޫކުރުމުގައި މުވައްޒަފުންގެ ޙާޖަ މަޢުލޫމާތުތައް ހިއްސާކުރުމަށް ސީދާ ނުޖެހޭކަން ސާފުވެގެން ދެއެވެ.

48. މިމައްސަލަ ސިވިލްކޯޓުން ހުށަހެޅިއިރު، އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ޙައްޤުދޫކޮށްފައިވާކަމީ އަމިއްލައަށް ކަމުނުވާތީ، އާއެކު މައްސަލަ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ނުކުތާތަކެއް ބެލި، ދެއްކި ވަރަކަށްވާއި ގެޔާ ގޮތުން، މިގޮސްއްޓަގައި ތަފްސީލު ޖަވާބެއް ދިނުމުގެ ބާރުލިބޭ އޮތްކަމަށް ނުފެނެއެވެ. ނަމަވެސް، ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކުން މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށް އެދި ފޮނުވާ އެއްކަމަށް އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރު ނިންމާ ނިންމުންތަކަށް، ހައިކޯޓުގައި އިއުތިރާޒު ކުރެވޭ އުޅުމުގައި ނިޔާވެފައި، އުމަމްސަލައެއް ނިމުނީ، އެކަމުގެ ހުރިހާ ފުރިހަމަ ފިކުރާ ކުރިން ބަސްލަވައިދިން އަސާސް ކުރިނޑު، އޭރައިގައި އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް، އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރު މައްސަލައިގެ ތެރެއަށް ވައްދައިގެން މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަކީ ގާނޫނާ ޚިލާފު ކަމެއް ނުވެއެވެ.

މިމައްސަލަ ނިންމަން ފެނުނު ގޮތް:

49. ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތަކަށް އެހެން ހުރުމުން، ސިވިލްކޯޓުން އިސްތިއުނާފު ކޯޓުވާ އައިކޮއްޓާ ނަންބަރު ICOM-A/2021/16 ނިންމުމަކީ ބަދަލުގެނައުމަށް ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި މިމައްސަލަ ނިންމަން ފެނެއެވެ.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

50. [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible] ބާޠިލު ކުރަމެވެ.

[illegible] ފާޠިމަތު [illegible] [illegible]:

51. [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] 52 ވަނަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބާޠިލު ކުރަމެވެ.

[illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ:

52. މަޢުލޫމާތު ހޯދުމުގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނު[37]ގެ 64 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި، "މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރު ނިންމާ ނިންމުމެއްގެ މައްސަލަ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް [illegible] [illegible]، މި މާއްދާގެ ދަށުން ކުރާ [illegible] [illegible] އޮންނާނެއެވެ." މިހެން ބަޔާން ކުރެވިފައިވާތީ، މިނިންމުން ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ [illegible] [illegible] ނެތެވެ.

---

[37] ޤާނޫނު ނަންބަރު:1/2014

ޙުކުމް

ދެންފަހެ، އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގައި ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން [illegible] މަތިން ޙުކުމުން، [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު:ICOM-A/2021/16 ނިންމުމަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މިމައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ބާޠިލުކޮށްފީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޒީދު

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ޝުޖޫން